

Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalık Bildiriminde Yaşanan Zorluklar ve Çözüm Önerileri: Anket Çalışması

DR.BETÜL ALTUNBAŞ

AFSÜ İNFEKSİYON HASTALIKLARI VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ ABD

Giriş

- Ülkemizde bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıkların (BZBH) bildirim ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmasına rağmen pratikte yaşanan sorunlar nedeni ile bildirimler yeterli düzeyde yapılamamaktadır.
- Bu nedenle çalışmamızda; hastanemizde hekimlerin BZBH bildirim ile ilgili bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi ve sorunların tespit edilerek uyumun arttırılması için neler yapılabileceğinin araştırılması amaçlanmıştır.

Materyal-Metot

- Çalışmaya, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hastanesi'nde çalışan 26 intern ve 86 asistan olmak üzere toplam 112 hekim alındı.
- Çalışma 2023 yılında düzenlendi.
- Çalışmaya alınan hekimlerin demografik verileri ve meslekte geçirdikleri yıl kaydedildi. Çalışmaya alınan tüm hekimlere yüz yüze BZBH bildirimini ile ilgili bilgi düzeylerini, tutum ve davranışlarını ölçen soruları içeren ve bildirimlerin arttırılabilmesi için yapılması gerekenleri içeren bir anket formu yüz yüze uygulandı.

AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
HASTANESİ'NDE BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLAR İLE İLGİLİ HEKİMLERİN
TUTUM, DAVRANIŞ VE BİLGİ DÜZEYİ ÖLÇME ANKETİ

1. Yaşınız

.....

2. Cinsiyet?

a. Bayan b. Erkek

3. Çalışma yılınız?

a. 0-1 yıl
b. 1-5 yıl
c. 5-10 yıl
d. 10-15 yıl
e. 15 yıl üzeri

4. Çalıştığınız birimi belirtiniz?

.....

5. Ünvanınız nedir?

a. Profesör
b. Doçent
c. Doktor öğretim üyesi
d. Uzman Doktor
e. Araştırma görevlisi
f. İntern doktor

6. Bildirimi zorunlu hastahklar ile ilgili bilginiz var mı?

a. Evet b. Hayır c. Kısmen

7. Kurumumuzda bildirimi zorunlu hastahklar ile ilgili eğitim aldınız mı?

a. Evet b. Hayır

8. Bulaşıcı hastalık bildirimi ile ilgili eğitim almaya ister miydiniz?

a. Evet b. Hayır

9. Bulaşıcı hastalık bildirimi ile ilgili kendinizi yeterli hissediyor musunuz?

a. Evet b. Hayır c. Kısmen

10. Bildirimi zorunlu hastahklar ile ilgili tutumunuz nedir?

a. bildirimi yaptığımız hastahkların çoğunun bildirimini yapılması gereğini düşünüyorum
b. bildirim yapılması gerekli olan hastahkları bazen bildiriyoruz bazen bildirmiyoruz
c. her çeşit bulaşıcı hastahğın bildirimi yapılmalıdır
d. bildirim yapılması gerekli olan hastahkların çoğunu bildirmiyoruz
e. sağlık bakanlığınca belirlenen yönetmelikteki tüm hastahkları bildiriyoruz
f. bana hangi hastahğı bildirmem söyleniyorsa o hastahğı bildiriyorum
g. bildiğim birkaç hastalık var bunları bildiriyorum ancak tüm bildirim zorunlu hastahkları yeterli kadar bilmiyorum

11. BZBH'lerin bildiriminden kim/kimler sorumludur?

a. Doktor
b. Hemşire
c. Sağlık memuru
d. Tıbbi sekreter
e. Laboratuvar teknisyeni
f. Hepsisi
g. Fikrim yok

12. Bulaşıcı hastalık bildirimi yapmamanın en sık nedeni nedir?

a. Bildirilmesi gereken tüm bulaşıcı hastahkları bildiriyorum.
b. Bildirim yapmak pratik olmadığı için
c. Bildirim yapmak fazla zamanımı aldığı için
d. Bildirimi diğer sağlık personelinin yapması gerektiğini düşündüğüm için

13. Otomasyon sistemine BZBH tanısı girildiğinde otomatik gelen form doldurma ekranını nasıl dolduruyorsunuz?

a. Mevcut formu tam olarak dolduruyorum.
b. Sadece doldurulması zorunlu alanları giriyorum.
c. Mevcut tanyı silip BZBH dışında bir tanı giriyorum.
d. Formu doldurmadan çıkıyorum.

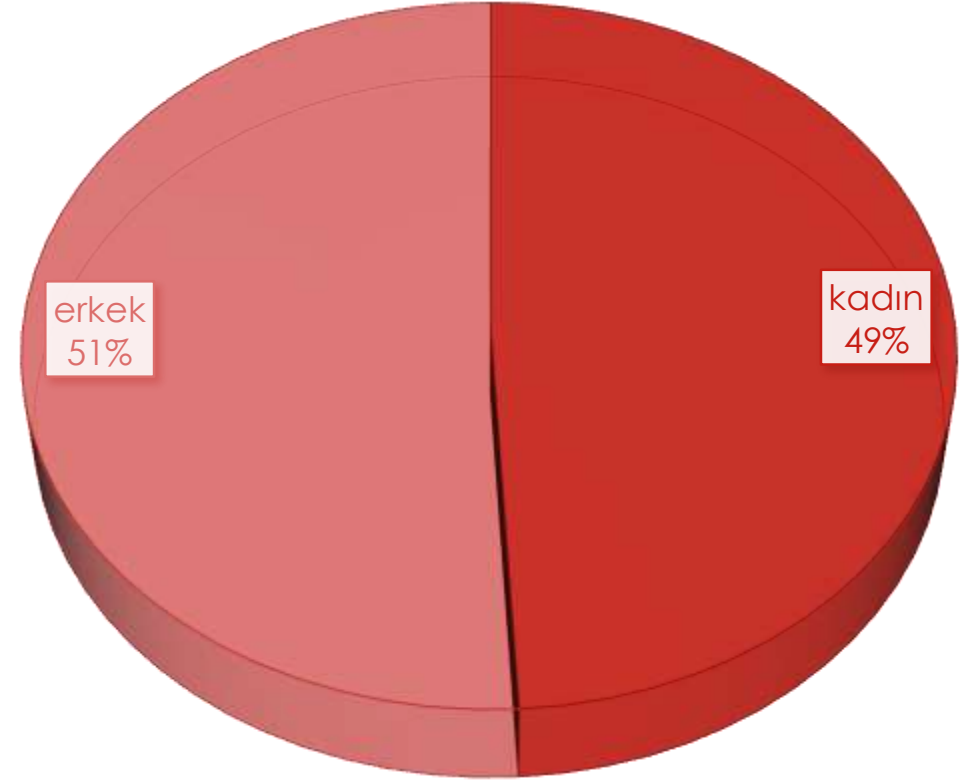
14. Sizce BZBH bildirimini artırmak için neler yapılmalıdır?

a. Bildirim sistemi daha kullanılabilir olmalı
b. Otomasyon sisteminin BZBH açısından entegrasyonu artırılmalı, kullanımı kolaylaştırılmalı
c. BZBH konusunda eğitimler verilmeli
d. Bildirim için personel, ekip görevlendirilmeli
e. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminde bu konuya ağırlık verilmeli
f. Parasal yaptırım (performans düşmesi gibi) uygulanmalı
g. Diğer.....

Teşekkürler.

Sonuçlar

- Çalışmamıza katılan 112 gönüllü hekimin 83'ü dahili branşlarda olup 57'si (%50,9) erkek, 55'i (%49,1) kadındı.
- Yaş ortalamaları $28,26 \pm 5,24$ (min:20, maks:46) yıl idi.

Hekimlerin demografik verileri

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	57	%50.9
Kadın	55	%49.1
Hekimlik süresi		
1-5 yıl	90	%80.4
5 yıl üzeri	22	%19.6
Ünvan		
Asistan	86	%76.8
İntern	26	%23.2
Bölüm		
Dahili	83	%74.2
Cerrahi	29	%25.8

- Yapılan anket sonucunda, anketlere verilen cevaplar değerlendirildiğinde hekimlerin 69'unun (%61,6) bildirimler ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edildi.
- Bu konu ile ilgili eğitim almayanların sayısı 71 (%63.4) olup eğitim almak isteyenlerin sayısı 94 (%83.9) idi.
- Hekimlik süresi ile eğitim alma düzeyi arasında anlamlı ilişki saptandı.
- Hekimlik yılı kısa olanların eğitim alma oranı uzun olanlardan daha düşüktü.

- Tutum ve davranışlar ile ilgili sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde, 81 kişinin (%72.3) bildirimlerin yapılması gerektiğini düşündüğü, 31 kişinin de (%27.7) BZBH tümüyle bildirmediği tespit edildi.
- Ankete katılan hekimlerin %68.8 i doktor, hemşire, sekreter ve teknisyenlerden oluşan bir ekibin bildirimden sorumlu olması gerektiğini düşünüyordu.

- Yapılan anket sonucuna göre bildirim yapılmamasının en sık nedeni %54.5 bildirim ile ilgili uygulamaların pratik olmaması ve zaman alıcı olmasıydı.
- BZBH ile ilgili formun (A 014) doldurulması ile ilgili anket sorularına verilen cevaplar değerlendirildiğinde hekimlerin %44.6'sında sadece zorunlu alanların doldurduğu, %33'ünde formun tam olarak doldurduğu, %8.9'unda farklı bir tanı girişi yaptığı, %13.4'ünde formun doldurulmadan geçtiği tespit edildi.

Neler yapılabilir?

Uyumun arttırılması için yapılabilecekler ile ilgili anket sorularına verilen cevaplar değerlendirildiğinde

- 97 kişi entegrasyonun arttırılması gerektiği ve daha kullanılabilir bir otomasyon sisteminin olması gerektiğini,
- 61 kiři mezuniyet öncesi ve kurum iři eğitimlerin verilmesinin önemli olduęunu,
- 32 kiři bildirim için personel görevlendirilmesi gerektiğini ve
- 2 kişi bildirim yapılmadığında cezai yaptırım yapılması gerektiğini ifade etti.

Tartışma

- Dünyada halen bulaşıcı hastalıklara bağlı ölümler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, ölüm nedenleri arasında ilk on hastalık içinde yer almaktadır.
- Bulaşıcı hastalıklarla mücadele için olguların sağlıklı bir şekilde tespit ve gerçekçi surveyans yapılması önemlidir. Surveyans verileri sorunun boyutu ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesinde büyük önem taşır.
- İbrahim İE, Uçku R. Bir üniversite hastanesi bildirim zorunlu bulaşıcı hastalık bildirimlerinin değerlendirilmesi (2005- 2008). DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2012;26:1-7.

Tartışma

- Çalışmamızda, hekimlik yılı uzun olanların, daha kısa olanlara göre konu ile ilgili eğitim alma oranları anlamlı düzeyde yüksek bulundu. Bu sonuçtan yola çıkıldığında, daha fazla hekimin bu konuda eğitim alması için, konu ile ilgili eğitimlerin tıp fakültesi eğitim programlarına eklenmesi, hastanelerde hizmet içi eğitimlerin arttırılması yararlı olabilir.
- Bildirimlerde farklı düzeylerde eksiklikler çeşitli çalışmalarda belirlenmiştir . Bu çalışmada da bildirim formlarının herkes tarafından yeterince özenle doldurulmadığı ve eksik bilgilerin yer aldığı gözlenmiştir. Yine sonuçlarımıza göre, bunun en önemli nedeni pratik olmayan ve zaman alıcı bildirim sistemleri olabilir.
- *T.C. Sağlık Bakanlığı. Bulaşıcı hastalıkların ihbarı ve bildirim sistemi standart tanı, sürveyans ve laboratuvar rehberi. [www.kirklareli.saglik.gov.tr/downloads/bhastalik_tedavi .pdf](http://www.kirklareli.saglik.gov.tr/downloads/bhastalik_tedavi.pdf) Erişim tarihi: 19.09.2009.*

Sonuç;

- Sonuç olarak, çalışmamızda hekimlerin bulaşıcı hastalıkların bildirimini ile ilgili bilgilerinin yetersiz düzeyde olduğu saptanmıştır.
- Eğitimlerle hekimlerin bildirim konusunda farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır.
- Ayrıca pratik, zaman almayan bir otomasyon sistemi ve hekim ile diğer sağlık personellerinden oluşan bir ekip oluşturulması bildirimlerin etkili şekilde yapılabilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

• TEŞEKKÜRLER...😊